

Pravica in dolžnost

Po januarju 1974 je bil pred dnevi v skupščini SR Slovenije ponovno celodnevni republiški posvet o obrambnih pripravah, to pot o uresničevanju ciljev in konkretizaciji nalog v zvezi s podružbljanjem ljudske obrambe in njenim razvojem v prihodnjem petletnem srednjeročnem planskem obdobju, ki ga je vodil Sergej Kraigher, predsednik predsedstva SR Slovenije.

V dopoldanskem delu posveta so udeleženci poslušali najprej uvodni referat Sergeja Kraigherja, ki je spregovoril o doseženih rezultatih in nalogah, ki nas na tem področju čakajo v bodoče, nato pa še referat Andreja Marinca o nalogah pri nadaljnjem razvoju materialne baze ljudske obrambe. V nadaljevanju posveta so imeli referate še Rudolf Hribernik-Svarun, Miha Butara, Marijan Orožen in Franc Poglajen. Izkušnje iz zadnjih dveh let narekujejo nadaljnjo krepitev družbene samozaščite in splošne ljudske obrambe kot nedeljive, organsko povezane celote. Prav tako moramo v bodoče stremeti k še večji podružbljenosti obrambnih priprav s tem, da postane SLO sestavni del pravic in dolžnosti slehernega občana in njegovega ter družbenega življenja. V bodoče bo potrebno, kot so menili na posvetu, v neposredno določanje o pravicah in dolžnostih na področju ljudske obrambe še intenzivneje vključiti delavca kot posameznika in delo, ki ga združuje

Civilna zaščita je sestavni del splošnega ljudskega odpora. Vanjo je treba vključiti vse prebivalstvo, ne glede na spol in starost. V organizacijskem smislu skozi izobraževanje štabov civilne zaščite kot strokovno izvršilnih organov TOZD in krajevnih skupnosti v občinah je treba predvideti splošne in posebne enote, ki morajo biti sposobne, da se v danem trenutku spopadejo z vsako obliko sovražne dejavnosti ali z elementarnimi nesrečami (kot so to nedavno uspešno pokazali ob odpravljanju posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju).

Ze večkrat potrjena in uspešna dejavnost delovnih ljudi in občanov mora spodbujati in v praksi razvijati najučinkovitejše oblike povezovanja delovnih ljudi, kar pravzaprav pomeni, da mora biti samoupravno organizirana skupnost v miru, sposobna, da organizacijsko skozi točno določene naloge v temeljnih srednjeročnih planov opredeli družbene obveznosti iz splošnega ljudskega odpora in sočasno prenese odgovornost

na nosilce obrambnih priprav (od temeljne samoupravne skupnosti do občine, pokrajinskega odbora in republike).

V sklepih je poudarjeno, da je samoupravno organizirana delovna in krajevna skupnost množični temelj obrambne organiziranosti in pripravljenosti in kot tak najpomembnejši element v utrjevanju, krepitvi, dograjevanju in nadaljnjem razvijanju SLO. Poseben pomen je na področju splošnega ljudskega odpora znova pripisan dejavnosti družbeno političnih in družbenih organizacij ter društev, združenih znotraj enotne fronte socialističnih sil. Ob tem je bilo poudarjeno, da je bil s tem v zvezi še do sedaj dosežen kakovosten napredek.

Zaključki nedavnega posveta tvorijo, skupaj z gradivi za posvetovanje, usmeritev na področju ljudske obrambe za neposredne akcije pri izdelavi in izpopolnjevanju petletnega srednjeročnega plana in za uresničevanje njihovih nalog na področju ljudskega odpora.

DS

V spomin na Rašico

Petintrideset let je minilo od požiga prve slovenske vasi — partizanske Rašice. V nemočnem besu so se fašisti znesli nad prebivalstvom, ki se je odzvalo klicu domovine in se s puško v roki ali na drug način uprlo potujčevanju in gospostvu »nadjudi«.

V spomin na ta dogodek je občina Ljubljana-Siška organizirala proslavo v počastitev svojega praznika prav v tej vasi. V okviru te proslave smo Ljubljančani še enkrat obudili spomine, ne samo na genocidno besenje okupatorja na Rašici, temveč na celotno slavno zgodovino boja slovenskih, jugoslovanskih in vseh drugih svobodoljubnih narodov za svoj, svoboden način življenja.

Praznovanje je bilo organizirano tudi v sklopu praznovanja dneva borca, 4. julija (na ta dan so bili pred točno petintridesetimi leti ustanovljeni na jugoslovanskem ozemlju prvi partizanski odredi) in dneva vstaje slovenskega naroda, ko je 22. julija leta enainštirideset pod Šmarno goro počila prva slovenska partizanska puška.

mj

Spomenik herojstva

Osnovna misel, ki se je porodila v samem začetku izgradnje aleje spomenikov in tovarištva, je bila, da bo aleja živ spomenik, ki bi bil funkcionalno vklopljen v življenje našega mesta. Aleja naj bi bila zeleni pas okrog Ljubljane, 36 kilometrov peš poti, ki naj bi povezala 6 spomenikov in 102 spominska kamna ob žici okupirane Ljubljane in vključuje v svoj projekt rekreacijske in športne objekte, trim steze in otroška igrišča.

Pred kratkim se je odbor za izgradnjo AST ponovno sestel in obravnaval osnutek družbenega dogovora o izgradnji, urejanju in vzdrževanju Aleje spominov in tovarištva, ki naj bi šel v javno razpravo med 1. septembrom in 15. oktobrom letos. Ker niti občinske konference niti mestna konferenca ZSMS niso predvidele mladinske delovne akcije na aleji v poletnem obdobju, bo delo potekalo verjetno v jesenskem času in to v obliki popoldanskih in vikend akcij.

Letos bodo delali od soseske BS-3 — Gramozne jame, Ceste na Brdo — za Rožnikom — Podutiška cesta in odsek od Opekarske ceste Pod Murgljami do Mokrske ceste.

Odbor je poslal dopis 102 delovnim organizacijam, v katerem jih prosijo, da bi sodelovale pri financiranju letošnje akcije. Delovne organizacije, ki imajo spominske kamne ob

trasi, naj bi prispevale 25.000 dinarjev, ostale pa po 1.000 din. Do danes je prišlo le deset odgovorov.

V osnutku programa je predvideno, da bi občine v petih letih zbrale 50.000,00 dinarjev, v občini Center pa naj bi zbrali 9.595.000 din. Občina sicer nima trase in se zato v akcijo vključuje solidarnostno in vzajemno, saj bi bilo nemogoče in nedopustno, da bi se katerakoli občina izključila iz akcije AST, saj je del Ljubljane, prvega mesta heroja v srednji Evropi, ki se je tudi med okupacijo borila kot celota.

Ljubljanji, mestu heroju, bomo torej zgradili živ spomenik, ki bo nudil delovnim ljudem in občanom mesta možnosti za sprehode in rekreacijo ter hkrati oživiljal revolucionarne tradicije naše polpretekle dobe.

IGOR KREVL

Z osme seje občinske konference ZKS Lj.-Center

Plan mora biti odraz hotenja in zmožnosti delavcev samih

Biti samoupravljaec samo po sebi ni prirojena vrlina, temu je pač potrebno posvetiti tudi del časa, se ob uveljavljanju samoupravljanja v svoji sredini ustrezno angažirati. Če se to zanemari, prihaja do težav, ki niso samo družbene in politične, temveč imajo tudi gospodarske posledice. To je bila ena izmed osnovnih ugotovitev, ki se je pojavljala skozi vse razprave na minuli seji občinske konference ZKS Ljubljana-Center.

Na 8. seji občinske konference ZKS Ljubljana Center pred štirinajstimi dnevi sta bili najpomembnejši točki dnevnega reda ocena stanja in naloge komunistov na področju družbenega planiranja in gospodarske stabilizacije ter informacija o delu na realizaciji sklepov 5. seje CK ZKS in 7. seje občinske konference ZKS Lj.-Center na utrjevanju organiziranosti ZK v krajevnih skupnostih.

Sedanje stanje na področju planiranja in izvajanja gospodarske stabilizacije v Centru je v uvodnih besedah podal predsednik izvršnega sveta občinske skupščine, v katerih je ugotovil predvsem, da se stabilizacijski programi povsod ne izvajajo tako, kot so bili programirani. Predvsem je v mnogih delovnih organizacijah čutili pomanjkanje iskanja notranjih rezerv, raje obseg proizvodnje povečujejo z ekstenzivnim zaposlovanjem, kar pa v končni fazi prinaša le malo dohodka. Naštel je tudi že znane pojave premajhne akumulativne sposobnosti gospodarstva, predvsem še trgovine.

Tudi ustavno konstituiranje organizacij združenega dela še zdaleč ni zaključeno, v mnogo OZD pa tudi še niso prodrli ustrezni samoupravni odnosi — s tem pa so povezane marsikateri težave tako znotraj samih delovnih organizacij, posredno pa se čutijo tudi v občinskem in celo v slovenskem gospodarstvu. Stanje seveda ni alarmantno, vendar pa prav to, počasno prilagajanje novim, ustavno določenim samoupravnim odnosom, vodeni akcijo stabiliziranja gospodar-

stva, predvsem še v naši občini. Ponovno je bila omenjena tudi problematika slabega povezovanja trgovine s proizvodnjo in podobna integracijska gibanja.

Plani kasnije

O planiranju je bilo že dosti govorenega, pa ne temu ustrezno tudi storjenega. Kljub skoraj dvoletnim pripravam na sprejem srednjeročnega plana, je še mnogo delovnih organizacij, pa tudi drugih subjektov planiranja, kjer je izdelava planov šele v začetni fazi. Ob tem je potrebno reči, da sedaj prvič sodelujemo pri kreiranju planov prav vsi — vsaj morali bi. Tudi tam, kjer so planski dokumenti pripravljene, je večnoma celotna priprava teh dokumentov kot tudi razprava o njih potekala še na star način, strokovne službe so pri izdelavi predlogov za razpravo kasnile, posledica tega pa je seveda zakasnitev pri sprejemanju teh dokumentov v osnovnih sredinah.

V ta namen je občinska konferenca zadolžila organizacije ZK, da se opravi in izpelje akcije sprejemanja samoupravnih sporazumov o temeljnih planov, dogovora o temeljnih srednjeročnega plana občine in samoupravnih sporazumov o temeljnih planov krajevnih skupnosti. Vkolikor osnove za plan v lastni sredini niso izdelane oziroma pripravljene, so OZK dolžne ugotoviti zakaj to ni storjeno in poslovodne in strokovne organe poklicati na odgovornost pred kolektivom.

Se posebno je potrebno preveriti v trgovskih delovnih organizacijah, ali so njihovi pla-

ni usklajeni s proizvodnimi organizacijami, s katerimi poslujejo.

Pozornost posvetiti tistim elementom, ki so odstopali od začrtanih

Ob razpravi in sprejemanju samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o temeljnih planov za srednjeročno obdobje je treba ugotoviti, na kakšen način se bodo le-ti realizirali v vsakem od temeljnih subjektov. Prav zato je potrebno tudi njihovo uresničevanje vgraditi v same sporazume o dogovore.

Se posebno pozornost je v planih potrebno posvetiti vsem tistim elementom, ki so v zadnjem času, predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela, bistveno odstopali od začrtanih. To so preveliko zaposlovanje, prepočasna rast družbenega proizvoda, (ne)izdelava kvalitetnih investicijskih programov, slaba rast produktivnosti in podobno. Seveda je zato potrebno, da vsaka TOZD napravi oceno lastnih rezultatov in vskladi ta gibanja s predvideno dinamiko. Da bi tako lahko dosegli realizacijo srednjeročnih planov, je potrebno, ob upoštevanju tekočih rezultatov gospodarjenja, napraviti tudi krajše programe, predvsem letne, za realizacijo ciljev, predvidenih v petletnem planu.

Stabilizacijska prizadevanja morajo ostati trajna naloga

Rezultati gospodarjenja delovnih organizacij v občini v letu 1975 in v prvih mesecih

Nadaljevanje na 6. strani

Plan mora biti odraz hotenja in zmožnosti delavcev samih

Nadaljevanje s 3. strani

leta 1976 so pod pričakovanimi in predvidenimi rezultati v resoluciji in smernicah. Najbolj neugodni rezultati so bili doseženi v trgovini, ki je najmočnejša panoga gospodarstva v občini. Zato je potrebno zagotoviti, da delavci v organizacijah združenega dela ocenjujejo svoje rezultate ob periodičnih obračunih za prvo polletje v luči programov in sklepov, ki so bili sprejeti že ob stabilizacijski akciji lani. Ob tem je potrebno odkriti in analizirati vse tiste dejavnike, ki onemogočajo ali zavirajo izvajanje teh programov. Seveda pa je potrebno poiskati tudi subjektivne vzroke za nastalo stanje in odgovornost vseh tistih nosilcev programov, ki so bili v stabilizacijski akciji konkretno opredeljeni. Tudi same stabilizacijske programe je potrebno dopolniti in jih prilagoditi sedanjemu stanju in novim ugotovitvam. Vse elemente, ki sestavljajo stabilizacijske načrte, pa je potrebno vgraditi tudi v plane srednjeročnega razvoja in iz njih izhajajoče letne programe.

Trgovina mora postati soplaner proizvodnje

Ugotovljeno je bilo, da je bilo ob izdelavi srednjeročnih planov in njegovih osnov posvečeno premalo pozornosti enemu osnovnih faktorjev, na katerem slonijo predvidevanja srednjeročnega razvoja, in to analizi trega in tržnih razmer v naslednjem obdobju. Zaradi tega tudi posamezni kazalci za izdelavo srednjeročnih programov nerealno presegajo predvidena razmerja v republiki, mestu in občini.

Na tem področju je še posebno pomembna obveznost organizacij združenega dela s področja trgovine, ki naj v okviru ustavnega združevanja s proizvodnimi organizacijami in na osnovi razprave o skupnem programu razvoja analizirajo stanje na tržišču in dajo gospodarstvu vse informacije, da bi bili skupni programi lahko čim bolj realni. Prav tako je naloga trgovinskih organizacij, da izdelajo tudi operative programe za izvajanje skup-

no odgovorjenih ciljev razvoja.

Eden osnovnih ciljev srednjeročnega programa razvoja je kvalitetnejše gospodarjenje, kot je bilo v preteklih letih, ko je bil razvoj, posebno v občini, v glavnem stihijski. Pri tem je pomemben element prav gotovo tudi uvajanje nove, sodobnejše tehnologije. Tega je bilo do sedaj vse premalo, delno tudi zaradi nizke akumulativne sposobnosti gospodarstva, še bolj pa zaradi odsotnosti kvalitetnih programov. Ti pa so seveda v veliki meri odvisni predvsem od kadrov v delovnih organizacijah.

Za izdelavo takih programov pa je seveda nujno združevanje dela in sredstev. Tako so zelo aktualni sklepi 6. seje OK ZKS in zborov občinske skupščine, ki so opozorili na stanje in zahtevali, da se na nekaterih področjih naredijo programi združevanja, na primer trgovine s proizvodnjo, maloprodajne trgovine, manjše zunanjetrgovinske organizacije, projektantske organizacije in gostinske organizacije med seboj, saj le sposobno in povezano združeno delo lahko realizira pomembnejše in večje razvojne programe.

Plane SIS kar najhitreje vskladiti

Že na svoji šesti seji je OK ZKS ugotovila vrsto pomanjkljivosti pri organiziranju samoupravnih interesnih skupnosti in njihovem delovanju. Posledica tega pa je predvsem, da še vedno niso dokončno pripravljene samoupravni sporazumi o osnovah planov niti osnutki planov na teh področjih. Tisti dokumenti v posameznih SIS, ki pa so že pripravljene, pa so nevsklajeni. Zaradi teh ugotovitev je bil premaknjen celo rok za njihovo sprejetje. Postavljena pa je bila zahteva, da se dokumenti pripravijo v takih rokih, da bo možno pred njihovim sprejemanjem v TOZD opraviti tudi javno razpravo o teh srednjeročnih programih, v katerih morajo biti posebej obravnavana vprašanja nadaljnega razvoja delegatskega mehanizma in združevanje organizacij s področja družbenih dejavnosti, racionalizacije strokovnih služb, skratka, da bodo našla mesto vsa tista vprašanja, v katerih so imeli delavci v združenem delu ob sprejemanju letnih planov že pripombe.

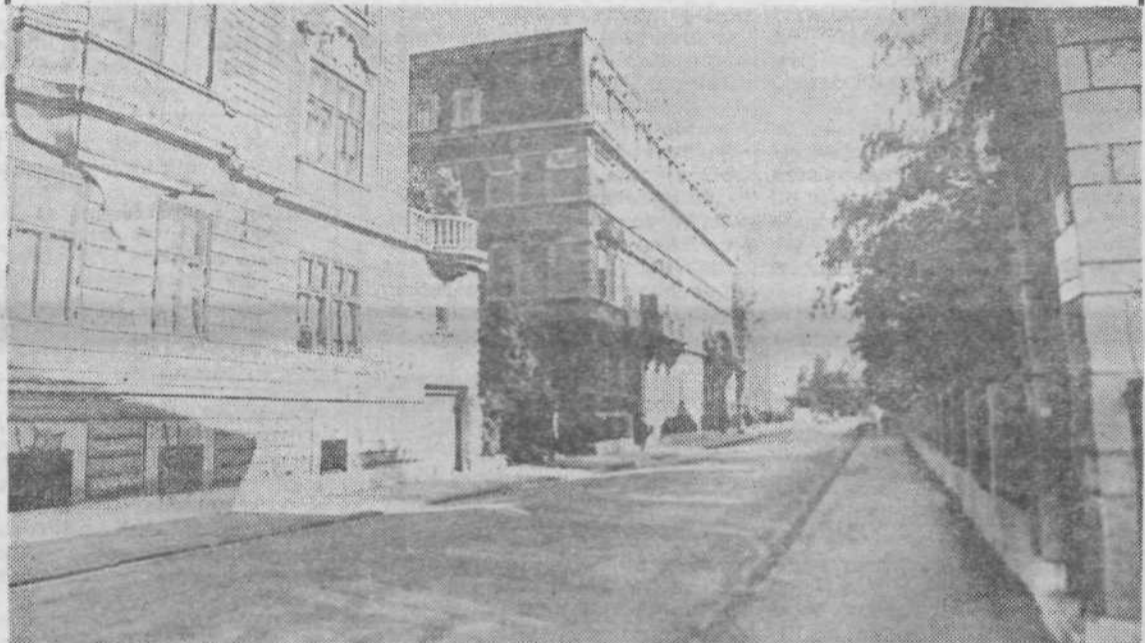
MISO JAVORNIK

Po čem je idila?

Sliki prikazujeta Trg mladinskih delovnih brigad (ali stikališče Tržaške in Prešernove ceste) ter Levstikovo ulico ob istem času. V razpravi okrog prometne ureditve Prešernove ceste je bilo izrečenih že kup besed, predvsem še ob predlogu, da naj bi del prometa prevzela tudi Levstikova ulica. Tako naj bi razbremenila predvsem del Prešernove od Erjavčeve do MDB ter tudi sam trg. Mnenja se krešejo, čas teče, omenjeni del cest pa se duši v dimu in smradu izpušnih plinov po polzevo vozečih jeklenih konjičkov, sporna ulica pa se, daleč od tega, mirno sonči. Ni moj namen buriti duhove — le ob pogledu na obe sliki razmišljam o tem, kako lepo bi bilo, če bi si križe s cestnim križem Ljubljani le bolj enakovredno razdelili. S tem bi pripomogli tudi naporom mesta pri razreševanju prometne zagate kajti obvoznice jeklene reke s v tem predelu verjetno šd dolgo ne bodo preusmerile drugam.

M. Javornik — foto I. Selan

Nadaljevanje s 1. strani

Koliko je storjenega v KS?

mo po sebi spodbudilo sodelovanje delovnih ljudi in občanov in onemogočilo forumsko delovanje. K uresničevanju te naloge so poklicane družbeno politične organizacije v KS, saj prav te lahko največ prispevajo k uspehu. Z ustanavljanjem terenskih odborov SZDL bi organizacijo zelo okrepili v KS. Tako se bo SZDL neposredno naslanjala in izhajala iz interesov delovnih ljudi in občanov. Terenske odbore, ki imajo bogato zgodovinsko tradicijo iz NOB, bi ustanovili na območjih s približno tisoč do poldruhi tisoč prebivalcev, šteli pa naj bi 7 do 9 iz svojega okolja izvoljenih občanov. Ustrezneje bi se morala SZDL organizirati tudi na občinski ravni.

Kadrovsko bazo v KS je treba razširiti. Vsaka KS mora imeti zagotovljene družbene prostore, ker brez njih ni osnovnega pogoja za uspešno delovanje.

Terenski odbori

O delu komisije za organiziranost in razvoj pri OK SZDL od januarja, ko je predsedstvo OK SZDL sprejelo osnovne teze

o oblikovanju terenskih odborov, je spregovoril predsednik komisije Janez Hafner. V občini Ljubljana Center sta samo dve krajevni skupnosti resneje pristopili k oblikovanju terenskih odborov: KS Tabor in KS Poljane. Prva je že oblikovala pet sosesk, ki se organizacijsko približno pokrivajo z volilnimi enotami. Na območju soseske delujejo tudi osnovne organizacije ZK, ki so se vključile v aktualne družbenopolitične naloge v krajevni skupnosti, kot na primer v razprave ob sprejemanju novega krajevnega statuta, srednjeročnega družbenega plana itd.

Na Poljanah so terenski odbori, bili naj bi štirje, pravzaprav šele v fazi nastajanja.

V vseh drugih krajevnih skupnostih občine Ljubljana Center kot tudi v drugih ljubljanskih občinah o terenskih odborih še razmišljajo. Najdlje so prišli v občini Bežigrad, kjer imajo na vaškem območju vaške odbore, ki štejejo po tri člane.

Janez Hafner je v nadaljevanju dejal, da bi bilo primerno, glede na tradicijo iz NOB, terenske odbore SZDL imenovati

krajevne organizacije. Prvotno je bilo zamišljeno, da bi terenski odbori imeli zaledje petsto do tisoč občanov, komisija pa predlaga, da bi bilo zaledje večje. Terenski odbori naj bi pokrivali območje s tisoč do tisoč petsto prebivalcev.

S tem v zvezi bo treba namestiti več skrbi delu hišnih svetov, da bi ti razširili vsebino svojega dela na področje družbene samozagrade, komunalne graditve, urbanistične ureditve...

Komisija meni, da bi bilo dobro pripraviti določila terenskih odborov.

Osnova za delo terenskega odbora mora biti krajevna konferenca. Tudi kadrovsko naj bi se tesneje povezali. Tako naj bi bil predsednik terenskega odbora hkrati član izvršnega odbora.

Tudi druge družbenopolitične organizacije bi morale biti organizirane na terenu. Izkušnje take organiziranosti ZK v KS Tabor so spodbudne. Po podobni poti bi verjetno morali kreniti tudi ZZB in ZSM. Podobna organiziranost sindikata pa ostaja še tema razpravljanja.

Vsebinsko dela terenskih odborov bi zaenkrat lahko opredelili tako:

1. Obveščanje občanov in izmenjava stališč z zbori občanov ipd.
2. Terenski odbor naj bi od-

igral svojo politično vlogo pri razčiščevanju aktualne družbenopolitične problematike.

3. Spremljanje in razvijanje vseh oblik samouprave krajanov.

4. Kadrovska politika. V okviru krajevne konference naj bi imeli terenski odbori spiske dvesto ali tristo evidentiranih možnih kandidatov. Te spiske naj bi pošiljali krajevni konferenci ali krajevni skupnosti.

Ob oblikovanju krajevne konference kot fronte vseh družbenopolitičnih organizacij bo potrebno nekoliko preoblikovati krajevno konferenco samo.

Pisмени poziv

V razpravi je tovariš Bertonec povedal, da je bilo poprej na zborih delovnih ljudi in občanov navadno 80 do 90 udeležencev, zdaj pa so prek sosesk uspeli pridobiti blizu 150 občanov in delovnih ljudi. Komuniste v krajevni skupnosti so pisмено pozvali, naj se vključijo v dejavnost krajevne in stanovanjske samouprave. Vendar so se komunisti v nasprotju s pričakovanjem skromno odzvali. Tudi mladi komunisti, ki so bili sprejeti med člane šele pred kratkim, se v tem primeru niso izkazali.

Hišni sveti imajo pomembno vlogo povezave vsake hiše s krajevno samoupravo. V samo-

upravni stanovanjski skupnosti bo treba spremeniti dosedanj način dela, ki je premalo učinkovit. Hišnim svetom bi bilo treba pomagati s posvetovanji in drugimi oblikami pomoči.

Dva stebra krajevne samouprave

V nadaljevanju razprave je tovariš Škulj dejal, da delavci zadovoljujejo svoje interese, obseg le-teh pa je odvisen tudi od tega, ali delavci na območju KS stanujejo ali samo delajo. Organizacijsko je treba krajevno samoupravo v občini nasloniti na dva stebra: na hišno samoupravo in na povezovanje z OZD in z delovnimi skupnostmi, ki so na območju občine Center še zlasti številne.

Tako imenovano prisilno upravo bi smeli uporabiti predvsem takrat, ko so odnosi v večstanovanjski hiši porušeni do te mere, da hišne samouprave ni. Namen prisilne uprave bi moral biti, da zagotovi pogoje za delovanje hišne samouprave. Tu pa smo že pri srži problema: hišno samoupravo ne gre samo vzpostaviti, marveč jo je treba tudi usposobiti in ji zagotoviti pogoje delovanja.

